

Олена Нагайчук

(Умань, Україна)

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК МЕТОДУ ТА ЗАСОБУ НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ

Проектно-технологічною діяльністю – це обґрунтована і спланована діяльність, що передбачає розроблення конструкції, технології виготовлення і реалізацію об'єкта проектування, й спрямована на формування в учнів певної системи творчо-інтелектуальних і предметно-перетворюючих знань і вмінь [4, с.25].

У проектно-технологічній діяльності, як цілісному процесі, спостерігається переплетення та взаємодія багатьох функцій. *Перетворююча* функція проектно-технологічної діяльності полягає у розвитку конструкторського образу і його використання для розробки об'єкту, його виготовлення і наступне застосування. Учень в процесі розробки конкретного проекту переструктурує та усвідомлює в системі нових предметних сенсів отримані раніше знання, уміння, навички.

Використання наявних образів і формування в процесі діяльності нових об'єктів представляє *відтворюючу* функцію діяльності, яка проявляється у віддзеркаленні об'єктивно існуючих законів і закономірностей навколишнього світу, об'єктивних зв'язків між його предметами і явищами, а через них, за А.Н. Леонтьєвим, «психічні особливості людей, втілені в продуктах діяльності» [1, с.195].

Технологічна функція – володіння прийомами технологічної діяльності, що включає елементи моделювання, конструювання, знання основних технологічних процесів й закономірностей.

Програмно-цільова функція, включає цілепокладання, прогнозування, планування, організацію, реалізуючи стратегію проектно-технологічної діяльності, і *контрольно-регулятивна*, яка передбачає акти прийняття рішень,

контролю і корекції, що реалізують тактику проектної діяльності. Алгоритмічний характер проектно-технологічної діяльності та можливість багаторазового повторення її етапів забезпечує покроковий характер їх інтеріоризації та можливості ретельного зовнішнього контролю. При цьому контроль здійснюється не лише вчителем, але і самим учнем, адже такий взаємний контроль закладено в саму суть проектно-технологічної діяльності і включено в кожен етап виконання проекту. Тому вчитель виконує роль консультанта та партнера спільної діяльності.

Ці функції по суті присутні в усіх видах людської діяльності. Разом з ними, специфічними для проектно-технологічної діяльності є такі, як дослідницька, креативна та розвиваюча.

Процес створення образу творчого проекту, вирішення проблеми вимагає дослідження, аналізу існуючих аналогів, узагальнення існуючої ситуації. *Дослідницька функція* проектної діяльності орієнтує учня на аналіз процесуальної, динамічної сторони навколишнього світу. Виконання власних проектів примушує відмовитися від підходу до знань, умінь, навичок як застиглих, готових форм навчальної діяльності, оскільки стандартних готових способів рішення проектних ситуацій не існує тому проектно-технологічна діяльність завжди виступає як засіб формування інтелекту школярів.

З цією тісно пов'язана *креативна функція* проектної діяльності, яка полягає в генеруванні нових ідей на основі узагальненого аналізу суми отриманих знань як в соціальному контексті, так і в навчальній діяльності. Креативність проектної діяльності визначає усі сторони психічного розвитку школяра, піднімаючи його на вищий рівень усвідомлення самого себе як суб'єкта діяльності.

Розвиваюча функція проектно-технологічного навчання орієнтована на зону найближчого розвитку означає, що учень самостійно може виконувати проекти, доступні йому в даний момент. Але під керівництвом і за допомогою учителя та батьків він може виконувати і складніші проекти, які рекомендуються учням наступних класів. Наприклад, школярі 5-х класів

можуть виконувати проекти, рекомендовані для учнів 6-х класів і так далі. Таким чином, проектно-технологічна діяльність вестиме за собою розвиток школярів. Можливість варіювати зміст проектного навчання дозволяє конструювати найближчі «внутрішні лінії» (за Л.С. Виготським) розвитку дитини.

Тому проектно-технологічна діяльність дозволяє подолати одне з істотних протиріч навчання, яке полягає у тому, що «навчити усіх однаково успішно одному і тому ж неможливо» [2, с.96]. Тобто, проектно-технологічна діяльність – це спосіб засвоєння знань, що призводить до високих результатів.

Зміст проектно-технологічної діяльності школярів передбачає виконання наступних етапів: генерування проектних ідей і ідеальне перетворення об'єкту (суб'єктивація), матеріалізація ідеальних побудов в знаковому матеріалі проекту (об'єктивування), розгортання знакової структури проекту в екстеріоризовані дії, матеріальне втілення задуму (реалізація) і його презентація. Основним продуктом проектно-технологічної діяльності школярів є готовий виріб, тобто реальна річ, що має суб'єктивну, а не суспільну цінність. Як засіб навчання проектна діяльність школярів дозволяє управляти як змістом проекту, так і рівнем його складності і трудності для учня. Алгоритм проектно-технологічної діяльності відповідає з основними етапами організації наукової роботи. Це привчає учнів у ситуаціях, які необхідно вирішити, бачити не лише кінцевий результат, а також її проблему, мету, гіпотезу та завдання [3].

Таким чином, проектно-технологічна діяльність учнів виступає одночасно і як засіб пізнання, об'єкт застосування знань та як критерій їх необхідності, оскільки в учня під керівництвом вчителя з'являється можливість набувати нові знання дослідницькими методами (пошук джерел інформації, збір та аналіз даних, обґрунтування отриманих результатів) а також самостійно інтегрувати набуті знання з різних навчальних предметів; виробляються та формуються нові уміння та навички; розвиваються форми самоконтролю; формуються звички поведінки у практичній трудовій діяльності. Учня доводиться створювати нові об'єкти праці за допомогою таких процедур, як: створення

нового виробу шляхом аналогії, ускладнення виробу або зведення до простого, роз'єднання об'єктів та їх функцій, об'єднання об'єктів або їх функцій, заміна одного вузла іншим і тому подібне.

Сутність викладеного дає підстави стверджувати, що проектно-технологічну діяльність можна розглядати як навчально-виробничий експеримент, що пов'язує дві сторони процесу пізнання. З одного боку, воно є методом навчання, а з іншої – засобом інтелектуального розвитку та практичного застосування засвоєних знань й умінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Леонтьев А. Проблемы развития психики. М, 1981. – 584 с.
2. Леонтьева О. Как сделать современное образование продуктивным? // Школьные технологии, №4. – 1999. – С.91-96
3. Нагайчук О. Проектно-технологічна діяльність як продуктивний засіб інтелектуального розвитку учнів // Трудова підготовка в закладах освіти. - №1 (70). – 2010. – С.6-10
4. Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика: Монографія / Бербец В., Бербец Т., Дубова Н. та інші; за заг. ред. О. Коберника. – К.: Наук. світ, 2003. – 172 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Нагайчук Олена Валеріївна - к.п.н., старший викладач кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності Факультету професійної та технологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Телефон: 098-4464424

nagaychuk.ov@gmail.com

Тези прошу опублікувати в розділі «Педагогіка»

Назва тези: Основні функції проектно-технологічної діяльності як методу та засобу навчання

Тези доповідей та програму учасника - в електронній версії.